

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри фундаментальних дисциплін початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка ВИННИЦЬКОЇ Наталії Володимирівни на дисертацію НИЩАКА Дмитра Івановича «Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та зв'язок із відповідними планами наукових досліджень.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю комплексного оновлення системи вищої педагогічної освіти відповідно до викликів інформаційно-цифрової епохи та загальних тенденцій цифровізації суспільства. Активна цифрова трансформація освітнього процесу потребує не фрагментарного, а системного впровадження цифрових освітніх ресурсів й інноваційних педагогічних технологій, що базуються на науково обґрунтованих методичних засадах. У цьому контексті дисертаційне дослідження Нищака Д.І., спрямоване на розв'язання проблеми формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності, є своєчасним і значущим як у теоретичному, так і в практичному вимірах педагогічної науки.

Здобувач чітко виокремив основні суперечності, які визначають проблемне поле дослідження, зокрема між: потребами сучасного суспільства у висококваліфікованих учителях технологій, здатних до активної взаємодії з цифровою навчальною інформацією, та існуючою традиційною системою їх професійно-педагогічної підготовки у ЗВО; низьким рівнем готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів у майбутній професійній діяльності та об'єктивною необхідністю його підвищення з

метою формування навичок роботи з цифровими засобами навчання; традиційними підходами до реалізації професійної підготовки студентів педагогічних ЗВО та потребою вдосконалення процесу навчання професійно-орієнтованих дисциплін, зокрема через використання можливостей новітніх цифрових технологій; сучасними досягненнями у галузі цифрових технологій та безсистемним характером їх застосування у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій. Таким чином, вибір теми дисертаційного дослідження Нищака Д.І. «Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності» є обґрунтованим і відповідає актуальним потребам сучасної освіти.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану наукових досліджень кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців у галузі технологічної та професійної освіти до інноваційної педагогічної діяльності» (державний реєстраційний номер – 0120U101056). Тему дисертації затверджено вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 12 від 03 листопада 2022 року).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Детальний і всебічний аналіз дисертаційної роботи Нищака Д.І. дав змогу виділити ключові наукові результати, які мають теоретичну і практичну значущість для педагогічної теорії і практики. Узагальнення й осмислення наукових ідей провідних учених дозволило авторів чітко окреслити методологічні орієнтири дослідження, уточнити понятійно-категоріальний апарат й визначити власну наукову позицію щодо розв'язання ключової проблеми дисертаційного пошуку – формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності.

Комплексне вивчення різних аспектів фахової підготовки майбутніх учителів технологій забезпечило дослідникові можливість розробити авторську педагогічну модель формування готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів у майбутній професійній діяльності. Зазначена модель вирізняється цілісністю, структурною впорядкованістю та логічною узгодженістю її компонентів і передбачає поетапну реалізацію процесу підготовки студентів з урахуванням специфіки освітньо-професійної діяльності вчителя технологій.

Вагомим результатом дослідження стало теоретичне обґрунтування комплексу педагогічних умов реалізації авторської моделі формування готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів у майбутній професійній діяльності, ефективність яких було підтверджено у процесі науково-педагогічного експерименту. Автором доведено, що їх цілеспрямоване та комплексне впровадження в освітню практику педагогічних ЗВО забезпечує позитивну динаміку сформованості мотиваційного, когнітивного, процесуального, творчо-пошукового та рефлексивно-оцінювального компонентів готовності студентів до використання цифрових освітніх ресурсів.

3. Нові факти, одержані здобувачем. У дисертаційній роботі Нищака Д.І. вперше уточнено сутність та розкрито структуру готовності майбутнього вчителя технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності; схарактеризовано дидактичні можливості цифрових освітніх ресурсів у фаховій підготовці вчителя технологій; розроблено й експериментально перевірено ефективність педагогічної моделі формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності, а також педагогічних умов і дидактичних засобів її реалізації; визначено критерії та відповідні їм показники готовності студентів до використання цифрових освітніх ресурсів, а також встановлено та схарактеризовано рівні цієї готовності; удосконалено

методичну систему навчання професійно-орієнтованих дисциплін майбутніх учителів технологій в умовах цифровізованого освітнього середовища.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз змісту дисертації та наукових публікацій Нищака Д.І. дає підстави для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність представлених результатів дослідження.

Теоретичні положення дисертаційного дослідження сформовано на основі системного аналізу значної кількості вітчизняних і зарубіжних науково-педагогічних праць (308 найменувань), присвячених актуальним питанням професійної підготовки майбутніх учителів, цифровізації освітнього процесу, використання цифрових освітніх ресурсів та впровадження інноваційних педагогічних технологій в освітню практику.

Дисертаційне дослідження Нищака Д.І. характеризується ґрунтовно опрацьованим науковим змістом, чіткою логікою викладу та внутрішньою узгодженістю концептуальних положень і сформульованих висновків. У цілому науково-теоретичний апарат роботи вирізняється глибиною й аргументованістю, поєднує детальний аналіз класичних педагогічних ідей із творчим осмисленням сучасних підходів до розв'язання окресленої проблеми. Мета, об'єкт, предмет і завдання дисертаційного дослідження перебувають у тісному взаємозв'язку, сформульовані лаконічно та методологічно коректно, а обраний комплекс методів наукового пізнання є доцільним й адекватним поставленій меті, що забезпечило валідність і достовірність отриманих результатів.

Анотація адекватно відображає зміст дисертаційної роботи, її ключові аспекти та основні наукові положення. Позитивне враження справляє оформлення роботи та володіння сучасною науковою термінологією. Достатньою є апробація результатів дослідження, підтверджена участю дисертанта у численних науково-практичних конференціях різного рівня.

5. Значення одержаних результатів для науки і практики. Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у

збагаченні педагогічної освіти науковими знаннями про закономірності, структуру, зміст і методику процесу формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності.

Практична цінність дисертації є беззаперечною та багатоаспектною. Розроблена дисертантом педагогічна модель має універсальний характер і може застосовуватися для підвищення рівня готовності до застосування цифрових освітніх ресурсів студентів різних педагогічних спеціальностей та рівнів підготовки. Комплекс критеріального апарату та діагностичного інструментарію уможлиблює проведення об'єктивного моніторингу рівнів готовності студентів до свідомого використання цифрових технологій у майбутній професійно-педагогічній діяльності.

Удосконалений зміст освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки фахівців спеціальності А4.10 «Середня освіта (Технології)» забезпечує комплексний вплив на особистісні та професійні якості майбутніх учителів. Спецкурс за вибором «Цифрові технології у трудовій підготовці школярів» є важливим освітнім компонентом, який спрямований на ознайомлення студентів із ключовими можливостями цифрових технологій в освітньому процесі та формування навичок раціонального планування, організації і проведення уроків технологій із використанням цифрових освітніх ресурсів.

Авторський електронний підручник призначений для інформаційного супроводу навчального процесу з фахових дисциплін в умовах цифровізованого освітнього середовища, що сприяє підвищенню рівня готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності.

Результати дисертаційного дослідження упроваджено в освітній процес Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Центральноукраїнського державного університету імені Володимира

Винниченка, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Результати і висновки дисертаційної роботи можуть використовуватися у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій у закладах вищої освіти України; у системі підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників; у ході подальших досліджень, зокрема щодо вивчення можливостей інтеграції цифрових освітніх ресурсів у педагогічну систему дистанційного та змішаного навчання.

7. Дискусійні положення, рекомендації та зауваження до змісту дисертації. У цілому позитивно характеризуючи дисертаційне дослідження Нищака Д.І., все ж вважаємо за необхідне висловити окремі рекомендації та дискусійні міркування:

1. На нашу думку, у тексті роботи поверхнево розкрито можливості сучасних спеціалізованих програмних засобів (графічних редакторів, CAD-систем, 3D-конструкторів), які широко використовуються у професійній підготовці майбутніх учителів технологій і робота з якими сприяє формуванню готовності до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності.

2. У дисертаційній роботі недостатньо переконливо висвітлено організацію самостійної роботи студентів із використанням цифрових освітніх ресурсів, зокрема не в повній мірі конкретизовано форми, методи та засоби її реалізації, а також критерії оцінювання результатів самостійної роботи у контексті формування готовності студентів до використання цифрових освітніх ресурсів у майбутній професійній діяльності.

3. У підрозділі 3.1. дисертації не досить повно представлений діагностичний інструментарій, який використовувався для встановлення рівня готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів у

майбутній професійній діяльності, що ускладнює відтворення процедури оцінювання та інтерпретації одержаних результатів.

4. На нашу думку, не повною мірою розкрито питання інтеграції цифрових освітніх ресурсів у зміст конкретних навчальних дисциплін, зокрема бракує прикладів використання цифрових інструментів у процесі викладання професійно-орієнтованих дисциплін.

Висловлені зауваження системно не впливають на високу якісну оцінку дисертаційної роботи Нищака Д.І., а носять суто рекомендаційний характер та мають не меті стимулювати подальший науковий пошук і дискусію.

8. Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Нищака Дмитра Івановича на тему «Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності» становить логічно вибудовану, науково обґрунтовану та змістово завершену працю, у якій послідовно розкрито поставлену наукову проблему й досягнуто визначеної мети. Робота відповідає вимогам наказу МОН України від 12.01.2017 р. за № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. за № 44), а її автор Нищак Дмитро Іванович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фундаментальних
дисциплін початкової освіти
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Наталія ВИННИЦЬКА

